

2. De winst, berekend op de door *Schmidt* voorgestelde wijze, is ongeschikt als maatstaf voor de beoordeling van het door den ondernemer in de afgelopen periode gevoerde beleid.

3. De berekening van den verkoopprijs op basis van den reproductieprijs zet de huishouding van de consumenten met min of meer vaste inkomens op losse schroeven en ontnemt aan den ondernemer een waardevolle basis voor de vaststelling van de grootte der productie.

4. De consequente doorvoering van de beschouwing van de onderneming als zelfstandige eenheid leidt ten aanzien van het winstbegrip tot de opvatting, dat als winst moet worden beschouwd datgene, dat we tegenwoordig aanduiden met uitkeerbare winst, waarbij echter moet worden in het oog gehouden, dat voor de *begripsbepaling* de in de praktijk meebepalende factor der uitkeerbaarheid, de liquiditeit, moet worden uitgeschakeld, aangezien gebrek aan liquiditeit alleen momenteel de uitkeering verhindert, doch de principiele uitkeerbaarheid niet opheft. Deze laatste stelling beschouwe men als een voorloopige, die in het voorgaande nog niet voldoende is geargumenteerde en in haar consequenties bezien.

Ik zal deze beschouwing eindigen met enkele woorden over een ander speciaal punt.

Reeds eerder in dit opstel wees ik er op, dat de houding, die *Schmidt* aanneemt ten opzichte van het vreemde kapitaal in de onderneming, bewijst dat hij de consequentie van de opvatting der onderneming als een eigen zelfstandigheid, — „ein selbständiger Organismus“²⁵⁾ noemt hij haar — niet voldoende heeft door gedacht. Want hij zou dan niet handhaving der onderneming in haar relatieve positie hebben vereenzelvigd met handhaving van het eigen kapitaal der onderneming.²⁶⁾ Tot het zelfstandige organisme, dat gehandhaafd moet worden, behoren toch zeker alle organen, dus zoowel eigen als vreemd kapitaal. En terwijl *Schmidt* nu het eigen kapitaal tracht te beschermen tegen de geldwijzigingen en dit in de boekhouding tot uitdrukking brengt door zijn „Wertberichtigungskonto“, wordt het vreemde kapitaal aan de waardewijzigingen prijs gegeven. Waarom geldt de dwaze „Mark-ist-Mark“-theorie nu wel, als het obligatiehouders betreft? Alleen om het verschil in wettelijke positie tussehen aandeelhouders en obligatiehouders? Hoe weinig in de werkelijkheid van dit verschil nog terecht komt, kan men haast dagelijks constateeren. Het is reeds dikwijls gezegd: aandeelhouders en obligatiehouders komen steeds diechter bij elkaar. *Schmidt* is inderdaad niet verder gekomen, dan een poging om het kapitaal van aandeelhouders, in het algemeen het z.g.n. eigen kapitaal — in de opvatting van de zelfstandige onderneming, voor welke alle kapitaal even „eigen“ is, een onjuiste terminologie — in stand te houden. De moderne opvatting van ondernemer en diens positie tegenover de kapitaalverschaffers legt op den leider toch minstens even groote verantwoordelijkheid voor het vreemde als voor het eigen kapitaal.

Komende tot een conclusie, constateer ik, dat dit boek, hoeveel waardevolle gedachten het ook bevat, hoe zorgvuldig en systematisch het ook is opgebouwd, met hoeveel geduld en voorname eruditie de talrijke opgeworpen vragen zijn belicht, niet geworden is de definitieve, klaar overwogen stap in een nieuwe richting van de ontwikkeling van de leer van onderneming en bedrijf. In de wel niet consequent doorgevoerde, maar dan toch uitgesproken erkenning van de zelfstandigheid der onderneming ligt echter de hoopvolle aanzet in de richting, die ik als de nieuwe en toekomstige zie.

M. J. H. COBBENHAGEN

²⁵⁾ o. c. p. 28.

²⁶⁾ o. c. p. 93 vlg.

HET JUBILEUM VAN „THE INSTITUTE OF CHARTERED ACCOUNTANTS IN ENGLAND AND WALES“

Het zal wel een toevalligheid zijn, dat het feest van het 50-jarig bestaan van „The Institute“ ongeveer samenvalt met de enquête welke nu in Engeland wordt gehouden over de vraag of het systeem van register-accountants al dan niet moet worden ingevoerd. Maar wie eenig denkbeeld wil hebben van den invloed van het Institute op het zakenleven in Engeland, moet kennis nemen van de gegevens welke bij deze enquête zijn gepubliceerd.

De President van het Institute, de ook in ons land goed bekende *Sir William Plender Bl.*, die onlangs voor de Commissie uit de „Board of Trade“ omtrent de registratie werd gehoord, legde een staat over, waaruit bleek, dat voorzover uit officiële inlichtingen, uitgaande van het Beursbestuur, kon worden opgemaakt uit over 1929 gepubliceerde gegevens, de balansen van 5518 maatschappijen werden gecontroleerd¹⁾. Deze controle geschiedde bij 4971 maatschappijen, werkend met een kapitaal van bijna zes milliard Pond Sterling, door chartered accountants (waaronder Schotsche C. A., die dus geen leden van het Institute zijn). Bij nog 277 maatschappijen, werkend met bijna vierhonderd millioen Pond Sterling kapitaal, geschiedde de controle door firma's, waarbij chartered accountants waren betrokken, terwijl bij 270 maatschappijen met honderd veertig millioen Pond Sterling kapitaal de controle geschiedde door anderen.

In 1929 werden in Londen 290 prospectussen bij emissies uitgegeven; als auditors werden daarbij in 263 gevallen chartered accountants genoemd, terwijl van de overige 27 gevallen nog 13 auditors-firma's werden genoemd, waarvan chartered accountants leden waren.

Wie het aanzien wil beoordelen, dat de chartered accountant heeft in het maatschappelijk leven, beschouwe de lijsten van voornamen gasten aan de diners van het Institute. Bij het jubileum-diner, dat op 14 Mei in Guildhall te Londen werd gegeven, en waarbij 700 gasten aanzaten, werd het woord gevoerd door den Lord Chancellor (Directeur der Justitie, Voorzitter van het Hoogerhuis), terwijl de Minister van Justitie zich door ongesteldheid moest excuseren. Gasten, gekozen uit Parlement, de hogere Staatsambtenaarskringen en uit de beste milieus van Handel en Nijverheid, waren voorts aanwezig.

En wie wil weten wat het Institute in de 50 jaren van zijn bestaan overigens heeft bereikt, neme kennis van de navolgende gegevens:

Aantal leden in Mei 1930	9034
Vermogen op 31 December 1929	£ 126536-18/6
Bruto-inkomen in 1929	„ 33970-2/3

* *
*

De vijf verenigingen, die in 1880 The Institute of Chartered Accountants in England and Wales vormden, hadden tezamen 638 leden. Van deze 638 personen zijn thans nog 38 in leven; de in ons land meest bekende van deze 38 is wel *F. W. Pixley*, die nog opgewekt en monter is en dien ik enkele weken geleden nog als tafelbuur had bij het „President's dinner“ van den Instituuts-voorzitter.

* *
*

Dat evenals in ons land vooral de tijd na den oorlog de groote

¹⁾ Het aantal in Engeland bestaande maatschappijen is natuurlijk veel grooter, maar hier worden slechts genoemd de maatschappijen, waarvan de namen der auditors bekend zijn.

noodzakelijkheid van goede accountantshulp ook in Engeland heeft aangetoond, wijzen de cijfers uit. Terwijl het aantal leden sinds 1880 tot 1915 geleidelijk klom tot 4900 en zelfs in 1918 en 1919 beneden dat cijfer daalde, steeg het aantal leden sinds 1920 met ruim 4100, tot over 9000!

En voor liefhebbers van statistiek en geschiedenis moge hieraan worden toegevoegd, dat in 1799 niet meer dan 11 accountants in Londen werkten, welk aantal in 1811 tot 24 en in 1824 tot 73 was gestegen!

* *

Het feit, dat de Chartered- en ook de Society-Accountant in Engeland in hoog aanzien staat, moge zeer vleidend zijn voor onze collega's aldaar, het is voor mij niet zoo zeker, dat dit hooge aanzien even vleidend is voor het Engelse zakenleven en voor het Engelse onderwijs. Terwijl in ons land op alle H.B.S.'en iets van handel en boekhouden wordt onderwezen, is „bookkeeping by double entry” voor den gewonen Engelschman als het sanskriet voor ons. Het is mijzelf nog niet zoolang geleden gebeurd, dat een Engelse collega mij trachtte uit te leggen, wat een proefbalans is en hoe men per chèque kan betalen. Dat was heelemaal geen eigenwijsheid van den man, maar zuiver een gevolg van de meening, dat niet maar zoo iedereen van die dingen verstand heeft, al is hij dan een continental accountant. Naar mijn meening zullen de Hollandse accountants in hun land nooit dezelfde hooge positie innemen als de Engelse in het hunne, omdat het algemeene peil van weten en kunnen hier hooger staat dan daar.

* *

En nu nog iets over de feestelijkheden bij het jubileum. Tot mijn spijt had ik geen gelegenheid de uitnoodiging om de feesten bij te wonen aan te nemen en moet ik mij dus beperken tot het overpennen van het relaas daarvan uit de Engelse tijdschriften.

Op Dinsdag 13 Mei was er een receptie in het Mansion House (ambtswoning van den Lord Mayor van Londen) door den Lord-Mayor en de Lady-Mayoress. Natuurlijk was deze receptie de hoofdzaak, maar een niet onbelangrijke bijzaak was het bezoek aan Mansion House zelf, met zijn vele prachtige zalen en zijn ontzaglijke collectie gouden en zilveren schalen en sieraden. Ik heb, bij gelegenheid van een feest der Society, eens een diner meegemaakt in de Egyptische zaal, waarbij een driehonderd gasten aanzaten; de muren waren vol versierd met allerlei zeldzame vazen, schotels, kaunen en verdere kostbaarheden.

Des avonds was er in het Museum voor Natuurlijke Historie een receptie met een muziek- en een specialiteitenprogramma. „The Accountant” (aan welk blad ik deze mededeelingen ontleen) maakt de opmerking dat geen der medewerkers zich iets aantrok van de aanwezigheid van Dynosaurissen en andere voorwereldlijke monsters. Voor ons, accountants, die somtijds hun werk moeten verrichten in tegenwoordigheid van nog levende monsters, is deze mededeeling eigenlijk overbodig. Voor Woensdag waren uitstapjes georganiseerd naar St. Jame's Palace (woning van den Hertog van Connaught), Westminster Abbey en de beide huizen van het Parlement. Ook werden enkele inrichtingen van Handel en Nijverheid bezocht.

Woensdagavond was het groote banquet in Guildhall, het Stadhuis van Londen. In The Accountant van 24 Mei wordt een uitvoerig verslag gegeven van dat diner en de daarbij uitgesproken tafelredes.

Donderdag bezoek aan Hampton Court en aan de Carreras Cigarettenfabriek, een modelfabriek, waar zooveel mogelijk

machinaal geproduceerd wordt. 's Avonds een bal in Grosvenor House, waar tot laat in den ochtend gedanst werd.

En zoo behoort dit feest weer tot het verleden. Maar het is nuttig geweest om het hooge aanzien te toonen en te bevestigen waarin Accountancy staat in Engeland.

En een deel van de glorie welke uitschijnt van de overzijde van het Kanaal moge afschaduwen op ons, Hollandse accountants. We moeten bewondering hebben voor wat daar werd tot stand gebracht en hopen dat The Institute moge voortgaan een leider te wezen in ons nobel beroep.

E. VAN DIEN

OVERZICHT VAN REFERATEN UITGEBRACHT OP HET ACCOUNTANTSCONGRES NEW YORK 1929

(Slot)

IX. *Method of Presentation and Managerial Application of Standard Costs.*

HORACE G. CROCKETT (Ver. Stat.)

De inleider zal niet ingaan op de velerlei opvattingen omtrent het begrip „standaard”. Hij vindt dat in de eerste plaats in elke onderneming moet worden gevraagd welke praktische toepassing en methode van voorstelling aan de leiders de noodige gegevens en contrôle van hun onderneming verschaft. Is dit eenmaal bepaald dan zal het niet moeilijk zijn de volgens den inleider, ondergeschikte vragen die zich voordoen bij de bepaling van de standaards op bevredigende wijze op te lossen.

Hoewel er vele toepassingen van standaards zijn en lang niet alle in elke onderneming zijn toe te passen, zijn er in elke onderneming 3 kosten-elementen waarvoor standaards moeten worden bepaald, n.l. materiaal, arbeid en onkosten; terwijl deze standaards en de afwijkingen tussehen werkelijke en standaardkosten op een eenvoudige en duidelijke wijze moeten worden voorgelegd aan de leiding.

Materiaal: De afwijking moet worden ontleed in prijsvariatie en materiaalvariatie. De prijsvariatie kan iets zeggen over de politiek van de inkoopafdeling, doch moet hiervoor afzonderlijk nog weer nader worden geanalyseerd. In ieder geval moet zij echter eruit worden gehaald om de kwantiteitsvariatie over te houden.

Bij de kwantiteitsvariatie is van groot belang dat men afzonderlijk leert kennen afval (zooals boorsel, onbruikbare stukjes, enz.) en minderwaardig of mislukt product, met de oorzaken hiervan en de personen die ervoor verantwoordelijk zijn. Ook wanneer afval weer geschikt gemaakt kan worden voor verwerking of wanneer voor minderwaardig product geen loon wordt betaald, beteekent het ontstaan ervan een nadeel, terwijl dit door de arbeiders meestal niet wordt ingezien zoodat scherp toezicht noodig is. Gegevens van voormannen hieromtrent zijn dikwijls onbetrouwbaar en dus is een afzonderlijke inspectieafdeling hiervoor gewenscht.

De inleider neemt aan dat de standaardkosten inhouden de nauwkeurig vastgestelde normale afval en mislukking. Zoowel in de standaardkosten als in de werkelijke kosten moeten dan deze bedragen gelocaliceerd zijn opgenomen d.w.z. afzonderlijk voor de verschillende bewerkingen die het product ondergaat.

Arbeid: Ook hierbij een prijs- en een kwantiteitsvariatie. De standaards moeten op nauwkeurige tijdstudies berusten. Ook de indirecte arbeid moet worden begroot voor elk productie volume. Bij verschillende „wage incentive plans” zijn variaties